

- 12 ²⁵ Ex itinere wil zeggen dat de ... aliquem in itinere convenire [B.G.1.27] 'iem. op reis met iem. aantreffen een (afgesproken) onmoeting hebben'; facere ...
- 19 Ad tempus adesse, redire Op een bepaalde tijd, op tijd aanwezig zijn, terugkeren
- 26 Cernere et videre aliquid [DeOr.3.161] iets duidelijk zien
- 34 Assidue aegrōtō [Liv.25.26]
- 53 ⁸⁷ Let op het ... exiliō exiliō (p. 246 217), honore ...
- 59 Famae servire³⁷, consulere (komma)
- 74 Bene ambulā et redambulā! [Plaut.Capt.900] Goede reis en behouden thuiskomst!
- 74 ¹²² Valēdicere alicuī alleen poët.
- 76 Cōnsueētudinē suam tenere [Div.2.150],
retinere, servare [Fam.10.35]
- 79 Pecūniam solvere prō aliquā rē Geld ergens voor betalen, iets betalen
- 80 Versūram facere Een lening sluiten om een andere lening af te lossen
- 87 Quī magnum ūsum in castrīs habent
Magnum ūsum in castrīs habere (Soldaten) die het kampeven gewend zijn
Veel kampervaring hebben
- 91 Bellum incipere Een veldtocht, expeditie ondernemen, Met de
oorlog, met de eerste vijandelijkheden daarvan
beginnen
- 95 Tesseram^{423 424} dare
- 101 Ancipitī Mārtī statit stat pūgna
Aequō, parī proelium proeliō discessum
est
- 103 Integrōs dēfatīgātīs summittere [B.C.3.40]
Summovēre, reicere hostium equitēs [B.G.1.24] De Een vijandelijke ruiteraanval afslaan
- 104 ¹⁶⁸ I.p.v. adv. vaak tautol. herhaling als versterking: orō atque obsecrō (p. 54); obscurārī et offundī luce sōlis (p. 26);
memoria et recordātiō (p. 125); distinērī et dīvellī (p. 138); frāctus et dēbilitātus (p. 140); percussus et abiectus (p. 141);
insitus atque innātus (p. 160); infnītus et immēsus (p. 200); turbāre ac miscēre (p. 215); turba et cōnfusiō (noot 352);
dīvellere ac distrahere [Planc.102] 'volledig scheiden'; appetere atque dēposcere [Phil.3.33] 'zeer dringend verlangen' enz.
- 105 Vulnēra adversa (tgst. āversa), cicātrīcēs
adversae
- 106 Refricāre¹⁷¹ vulnus obductum, cicātrīcem

obductam

115 Nōtiōnem, ratiōnem alicuius reī in animō
īnfōrmāre [N.D.2.13] (*ook alleen īnfōrmāre*
[Tusc.5.68] *zonder in animō*)

122 Cōnsīderāre in ~~aliquid~~ of cum animō
~~aliquid~~ of sēcum aliquid [Verr.2.3.29]

133 Liber deperditus²¹⁴ Het **Een** boek **dat** is volledig verloren **is** (gegaan)

134 Liber perditus **Een boek dat**, op wat fragmenten²¹² na, verloren **is**
(gegaan)

136 ²²⁰ Niet amātus of dilectus: het eerste komt helemaal niet voor in deze bet., het laatste alleen *poët.* en **in proza pas laatl.** pas bij
schrijvers sinds Aug.

Sollemnia incipientis annī Kalendīs
Iānuāriīs epistolā precārī [Tac. Ann.4.70]

148 Fidem interpōnere [B.G.5.36; Iug.32]

156 ¹⁴⁵ 'Dreigen, nabij zijn, ... effectūra vidētur (p. 58); **domus collāpsūra, corruitūra vidētur (p. 65).**

164 **Iūre iūrandō** aliquem adigere

Iūre iūrandō aliquem astringere [Off.3.111],
obstringere [B.G.1.31]

Iūre iūrandō ac fidē sē obstringere, ut ...

Iūre iūrandō tenērī [Off.3.100]

166 **Votī c**ompotem fierī [Liv.32.30]

173 Adversante et repūgnante nātūrā aliquid
facere [Off.1.110; Off. 3.78; Senect. 71]

177 Dialectica (-ae) [Brut.309]
Dialectica (-ōrum) [Brut.309]
Disserendī ratiō et scientia [Tusc.5.72]

182 Summa est virōrum doctissimōrum
cōnsēnsiō (*tgst.* dissēnsiō [DeOr.1.238])
[DeOr.1.238]

183 ³⁰¹ Historicus: 'historicus, geschiedkundige, kenner der geschiedenis'; als *adj.* bij Cic. alleen als *tgst.* van ōrātōrius:
genus historicus[m] [Brut.286] 'stijl van geschiedschrijvers'.

184 ³⁰³ Hērōus = epicus 'episch': (versus) hērōus 'dactylische hexameter'; pēs hērōus 'dactylus'; carmen epicum enz.; *subst.*
'heroïsch feit, heroïsche daad': praeclārum atque dīvīnum factum [Phil.2.114] of factum illūstre et glōriōsum [Fin.1.37].

188 ³¹⁰ Tragicus, cōmicus *adj.* *ook*: 'in het treurspel, blijspel voorkomend': Orestēs tragicus 'Orestes in het treurspel'; senex
cōmicus 'de grijsaard in het blijspel'; rīdiculus 'grappig, lollig, komisch'; (homō) rīdiculus (p. 202).

- 189 Fidibus canere [Tusc.1.4] Op de eiter luit spelen
- 192 ³¹⁹ Familiam dūcere [Phil.5.30] *metaf.*: 'aan het hoofd staan, de voornaamste zijn'; **familiam dūcere** in iūre cīvīlī [Fam.7.5] 'school maken in het burgerlijk recht'.
- 194 Animōs audientium permovēre [Brut.89],
inflammāre [Brut.279] (*komma*)
- 197 Sententiīs abundāns, crēber [Brut.29] ~~Vol~~ Rijk³³⁰ aan ideeën
(*tgst. sententiīs inānis*)
- ³³⁰ ~~Dīves~~ bij Cic. in deze bet. alleen: Niet dīves dat door Cic. slechts op drie plaatsen *metaf.* en anders dan v. pers. wordt gebruikt: animus hominis dīves [Parad.6.44]; ille dīvitior dithyrambus [DeOr.3.185]; dīvitior mihi et affluentior vidētur esse vēra amīcītia [Amic.58].
- 199 Longē (longius), altē (altius) [Cic.], suprā
[Iug.5] repetere [Iug.5] (ab aliquā rē)
- 206 Lābentem et prope cadentem rem De wankelende republiek op het laatste moment
pūblicam fulcīre [Phil.2.21] steunen **overeind houden**
- 208 Dīgnitātī suae servīre³⁷, cōnsulere [Sest.23]
(*komma*)
- ³³⁹ Zie ook hiervoor 1^e afd., V, 17 Aanzien – Gezag – Waardigheid, p. 54-56
- 212 Partēs (*bijna altijd plur.*) [Iug.41] (*meestal v.h. volk*)
Factiō [Iug.41] (*v.d. aristocraten*)
- 217 Imperium in annum²⁷ prōrogāre [Liv.23.25]
³⁵⁶ Vgl.: certāmen singulāre (p. 100); singulāris ook: 'uitzonderlijk, uniek': singulāris virtūs.
- 227 Respondēre³⁸¹ (dē iūre [DeOr.2.142] of ook iūs
[Leg.1.12]) [DeOr.2.142; Leg.1.12]
- 239 Vērum illud verbum est: omnēs sibi malle Het is een waar woord: iedereen gunt zichzelf
melius esse quam alterī [Ter.Andr.426] meer dan zijn naaste **ieder is het hemd**
nader dan de rok
- 240 Certē, herclē, veterrimus hominī optumus
est amīcus [Plaut.Truc.174] (*komma*)
- Neque aquae aqua usquam similius est
aqua est aquae usquam similior
[Plaut.Men.1089]
- ⁴⁰² Anus russum ad armillum; **ad armillum redīre** [Apul.Met.6.22], revertī [Apul.Met.9.29].
- 241 Culpa enim illa; 'bis ad eundem
(sc. lapidem) offendere'; vulgārī
reprehēnsa prōverbiō est [Fam.10.20]
- 242 Canis canīnam nōn ēst [Varr.L.L.7.31] Een hond eet geen hondje; ~~honden eten elkaar niet~~

- 243 **Cōnsuētūdine** quasi altera nātūra⁴¹¹
efficītur [Fin.5.74]
- Cornīcum** oculōs cōnfigere [Mur.11]
Hic, herculē, ‘cornīcī oculum,’ ut dīcitur
[Flacc.46]
- 244 Dictum, factum [Ter.Heaut.904] (abiit
[Enn.Ann.9.314])
- 247 Est hoc commūne vitium magnīs liberīsque
cīvitātibus, ut **invidia** glōriae comes est
sit [Nep.Chabr.3]
- 249 Nūllīs adminiculīs, sed, ut dīcitur, Mārte
nostrō [Off.3.34]
- In flammam flammās, in **mare** fundis
aquās [Ov.ArsAm.3.2.34]
- Satagis** tamquam mūs in **matellā** [Petr.58]
- 250 Ego in portū **nāvigō** [Ter.Andr.480]
- 251 Utrōsque parietēs linere [Petr.39]
- 252 Hīs tempestātibus es prope sōlus in **portū**
[Fam.9.6]
- 255 Tōtō corpere atque omnibus **ungulīs**, ut
dīcitur [Tusc.2.56]
- 256 Iubeās ūnā operā mē piscārī in āere,
vēnārī autem rēte iaculō in mediō marī
[Plaut.Asin.99]
- De kraaien de ogen uitsteken, zZelfs de
allerslimsten te slim af zijn
- Door niets geholpen Zonder enige steun, maar,
zoals men dat noemt, op eigen kracht
- Je maakt het alleen maar erger gooit olie op het vuur
- Je gaat tekeer zit als een muis in de pispot; je zit in
een behoorlijk lastig parket de nesten, de penarie; je
bent in de aap gelogeerd
- Ik zeil de veilige haven binnen verkeer in veiligheid
- Beide muren De wanden aan beide kanten schilderen;
de kool en de geit sparen
- In deze woelige tijden ben jije bijna alleen in de haven
(in veiligheid)
- Met al zijn machten en krachten Met heel het lijf en alle
vezels, zoals wordt gezegd dat heet
- Alsof je me opdraagt tegelijk te vissen in de lucht,
maar met een werpnet te jagen midden op zee